

ב"ה

פרשת חיי שרה

"האהלה שרה אמו"

שכל זמן ששרה קיימת היה נר דלוק מערב שבת לערב שבת

חיי שרה רש"י כד, סז.

ראוי לילדה קטנה לברך שהחיינו בפעם הראשונה שמדליקה נרות שבת

[כתבו שאמרתי] שכאשר בת קטנה מדליקה נרות שבת בפעם הראשונה, צריכה לברך ברכת "שהחיינו". ושאלו על זה - ממה שדובר כמה פעמים שהיות שיש שקלא וטריא בנוגע לברכת "שהחיינו" בפעם הראשונה שמניחים תפילין, לכן אינני רוצה להכריע ולקבוע האם לברך "שהחיינו" כאשר מדליקים נרות שבת בפעם הראשונה.

והנה, אף על פי שאינני זוכר שאמרתי כן בהתוועדות הנזכרת לעיל (כפי שנרשם), וכוונתי היתה לברכת "שהחיינו" בחג הפסח – אף על פי כן, מאחר שרשמו כן ופלפלו בזה וכו', הרי טוב ונכון שכאשר בת קטנה מתחילה להדליק נרות שבת (בגיל שנתיים, שנתיים וחצי, או שלש שנים) - תברך גם ברכת שהחיינו.

ואין להקשות מזה שאין נוהגים לברך "שהחיינו" כאשר מניחים תפילין בפעם הראשונה - כי אין זה דומה להדלקת נרות שבת על ידי בת קטנה, כדלקמן.

והביאור בזה:

ברכת "שהחיינו" קשורה עם מצוה שיש בה שמחה, ולכן, כאשר מדובר אודות הנחת תפילין בפעם הראשונה, בהיותו מחוייב במצוות (אצל אלו שנוהגים להתחיל להניח תפילין מיום הבר-מצוה) - הרי צריכים לדעת האם הוא אמנם שמח באופן כזה שיהיה חייב לברך "שהחיינו".

ובפרט בהתחשב עם חומר הענין דהזכרת שם שמים במקום שאין חיוב בדבר (כפי שלמדים זאת ממה שכתוב "לא תשא את שם ה' גו'") - הנה כאשר מדובר אודות נער שנעשה בר-מצוה, ישנו כבר החומר דהזכרת שם שמים, ולכן, היות שאי אפשר להיות בטוח בגודל השמחה (עד שמחויב לברך "שהחיינו") - אין נוהגים לברך "שהחיינו".

ואפילו לפי המנהג שמתחילים להניח תפילין שניים או שלושה חדשים קודם בר-מצוה (כמנהגנו) - הרי בהיותו "מופלא הסמוך לאיש", יש להחמיר כאשר מדובר אודות חומר הענין דהזכרת שם שמים (וכאשר נעשה בר-מצוה אין מקום כלל לברכת "שהחיינו" - שהרי הוא כבר מניח תפילין משך זמן).

אבל כאשר מדובר אודות ילדה קטנה שמתחילה להדליק נרות שבת בהיותה בגיל שנתיים לערך, קודם שהגיעה לחינוך (בגיל חמש ושש, ואצל בנות - משך זמן לפני זה) - הרי החומר דהזכרת שם שמים אינו גדול כל כך, מאחר שמדובר אודות ילדה קטנה, קודם שהגיעה לחינוך [ובפרט על פי המבואר בספר פסקי דינים להצמח צדק שבספיקא דדינא דברכת שהחיינו, יש להקל ולברך שהחיינו]; ולאידך - אין ספק בגודל שמחתה כאשר נותנים לה להדליק נרות שבת בפני עצמה.

וכפי שרואים במוחש שכאשר אומרים לילדה קטנה שמהיום והלאה נותנים לה "פמוט" מיוחד כדי שתדליק בעצמה נרות שבת קודש, היינו, שמחשיבים אותה לילדה גדולה, ולכן מדליקה נרות שבת כמו אמה - הרי זה פועל אצלה שמחה גדולה ביותר. ובפרט כאשר באה לכלל הבנה ומסבירים לה שהקב"ה נותן לה שליחות מיוחדת להאיר את כל הבית והעולם כולו - הרי זה

מעורר אצלה שמחה גדולה ביותר.

ולכן, ראוי להנהיג שכאשר ילדה קטנה מתחילה להדליק נרות שבת קודש - אזי תברך גם ברכת "שהחיינו".

ובפרט כאשר נמצאים בסוף זמן הגלות, בעקבתא דמשיחא - שאז ישנו צורך מיוחד להוסיף בכל עניני אור וברכה כו', לכן ראוי גם לברך ברכת "שהחיינו" בפעם הראשונה שילדה קטנה מדליקה נרות שבת.

וכל זה - כאשר מדובר אודות ילדה קטנה. אבל אלו ה"מתעקשים" שלא להדליק נרות שבת עד שנעשית בת-מצוה,

[זוהי "עקשנות" גרידא רחמנא ליצלן, ללא טעם ודעת, למרות שמנסים להלביש זאת באיצטלא של הלכה ויראת שמים כו'.]

ותקוותי שאלו שהתעקשו בעבר שלא לתת לבנותיהם הקטנות להדליק נרות שבת ולהאיר את חשכת הגלות - חזרו בהם, ומעתה מניחים לבנותיהם למלא את רצונם להדליק נרות שבת. וכמובן בפשטות שכל בת בישראל רוצה להדליק נרות שבת, על דרך מאמר רבותינו זכרונם לברכה "בנות ישראל נאות הן כו' ", אלא שלפעמים ישנם ענינים דלעומת זה ("עקשן" או "עקשנית") המונעים ומעכבים מהם למלא את רצונם. ואין כאן המקום להאריך בזה].

הנה כאשר מתחילים להדליק נרות שבת בגיל בת-מצוה - אין לברך "שהחיינו" (כשם שאין מברכים "שהחיינו" על הנחת תפילין בפעם הראשונה), מאחר שישנו כבר החומר דהזכרת שם שמים, כי מדובר אודות נערה שחייבת במצוות.

ש"פ ויקרא ה'תשמ"ב

(תורת מנחם ח"ג עמוד 1112)

ב.

קוטים בסופו.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי , אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה , צבי"ה זלאטע רייזל , שמואל , מנחם מענדל , ישראל אריה לייב , יוסף יצחק ,
שניאור זלמן , חיה מושקא , אברהם דוד , אהרן , חנה